

Het motief is alles Tim Boyd

Tim Boyd is International President van de Theosophical Society Adyar.

Hij publiceert in *The Theosophist* en in het tijdschrift *Quest Magazine*. Dit artikel verscheen onder de titel *Motive is Everything*.

In 1971 schreef iemand met de naam Thaddeus Golas een boekje dat steeds meer een 'underground' sensatie werd. Dit alles vond plaats in San Francisco, vlak na het tumultueuze hoogtepunt van de zestigerjaren van de vorige eeuw. San Francisco was het middelpunt van activiteit tijdens die periode en had zich ontwikkeld tot een klein 'Mekka' voor de hippie- en drugscultuur van die tijd. Eigentijdse mantra's als *Peace and Love*, *Free Love* en *Turn On, Tune In, Drop Out* hadden een groep jonge mensen aangetrokken die de grenzen van seksuele en chemische normen opzochten. In die tijd waren de meest gebruikte woorden: vrede, gelijkheid, eerlijkheid, recht en vrijheid. Het was een samenraapsel dat zowel intense duisternis als licht bevatte.

Tegen 1971 verflauwde veel van de sociale en culturele ophef die deze periode had gekarakteriseerd. Veel jonge mensen die zo'n drijvende kracht waren geweest in de verschillende krachtige bewegingen van die tijd zochten duurzamere kanalen voor hun energie. Woodstock was gekomen en gegaan. De Vietnamoorlog liep op zijn eind. De burgerrechtenbeweging verloor steeds meer terrein. Aan een cyclus van opzienbarende moordpartijen en bombardementen kwam een einde. De toestroom naar het westen van heilige mannen, heilige vrouwen en goeroes uit het oosten bereikte z'n hoogtepunt. De belofte van een door chemicaliën ingeleid hoger bewustzijn was uitgelopen op verslaving, gebroken levens en wettelijke onderdrukking. Met zoveel denkstromingen die in die tijd bestonden, zou het moeilijk zijn een eenduidig beeld te onderscheiden.

Het boek van Thaddeus Golas begon als gekopieerde stencils die hij aan vrienden uitreikte. Deze stencils werden zo populair dat de schrijver het werk in eigen beheer in boekvorm uitgaf. Toen de eerste exemplaren snel uitverkocht waren, kocht een eigentijdse uitgever de rechten. Sindsdien verschijnen steeds herdrukken. Ik heb het boek jaren geleden

gelezen en ik kan zeggen dat de tekst toegankelijk en interessant is, maar voor mij is de titel het meest in het oog springende deel van het boek. Het heet *The Lazy Man's Guide to Enlightenment* (vertaald: De gids naar verlichting voor luie mensen). Kostelijk! Of je nu al dan niet van het geschrift houdt, die titel garandeert dat je belangstelling wordt gewekt.

De eerste twee zinnen geven de stelling van de auteur weer: *Ik ben een lui mens. Luiheid verhindert mij te geloven dat verlichting inspanning, discipline, niet-roken en andere duidelijke deugden vereist.* Lange tijd waren deze twee zinnen genoeg om beoefenaars van spiritualiteit tot de conclusie te brengen dat het boek maar weinig waardevols kon bevatten. Op z'n minst is het idee nogal teleurstellend, voor iemand die jaren heeft geïnvesteerd in strikte zelfdiscipline en de beoefening van deugden, dat dit allemaal onnodig is. Zoals bij zo veel dingen, is ook luiheid echter een relatieve term en de auteur zelf vertoont geen tekenen van de gebruikelijke luiheid. Hij focust op bewustzijn en we kunnen gemakkelijk stellen dat de onafgebroken oplettendheid waarover hij schrijft uitsluitend het resultaat is van een uitgebreid regiem van discipline en oefening. Zelfs voor een lui mens 'komt het niet vanzelf'.

Volgens mij dankt het boek zijn populariteit uitsluitend aan de aantrekkingskracht van de titel. Terwijl deze niet suggereert dat we iets voor niets krijgen, lijkt hij te zeggen dat er een koninklijke, gemakkelijk begaanbare weg is naar de wijsheid en tevredenheid die verlichting in onze verwachting met zich brengt. Wat als er een koninklijke weg is om klaarheid te brengen over een enkele kwaliteit, die ver verheven is boven alle andere? In de theosofische literatuur wordt een uitspraak veelvuldig herhaald. In één van *De Mahatma Brieven* wordt deze verwoord als 'Het motief is alles' (*De Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett*, brief 20 C, bladzijde 143). Het is een veelomvattende uitspraak die om een diepere overdenking vraagt. Wat is de betekenis? Een kort voorbeeld kan misschien helpen.

Ik heb mensen gekend die overstapten van een dieet met vlees naar het vegetarisme. Zij hadden de talrijke studies over de voordelen van een plantaardig dieet doorgenomen. Al lezend hadden ze ontdekt dat bij een vegetarisch dieet de kans op hartziekten drastisch daalde; dat kanker minder vaak voorkwam; dat hoge bloeddruk, constipatie, diabetes, hersenbloeding en een verhoogd cholesterolgehalte veel minder voorkwamen. Hun motivatie was het duidelijke voordeel voor hun gezondheid. Na het dieet een poosje te hebben getest, ontdekten ze dat ze 's nachts beter sliepen en meer energie leken te hebben. Daarbij kwam het extra voordeel dat ze er, zodra het zomer werd, veel beter uitzagen in hun badpak.

Andere mensen die ik kende zijn ook overgestapt van het eten van vlees naar een vegetarisch dieet, maar om andere redenen. Zij hadden ook de studies gelezen en de voordelen voor hun eigen gezondheid ontdekt, maar

ze hadden zich eveneens verdiept in ander onderzoek. Deze nieuwe vegetariërs hadden boeken gelezen als John Robbin's *Diet For a New America* (vertaald: Dieet voor een nieuw Amerika) en hadden inzicht gekregen in de praktijken van de vleesindustrie. Zij ontdekten de enorme wreedheid die gepaard gaat met de productie van het voedsel dat zij aten. Ze werden bewogen door het lijden dat dieren werd aangedaan in elke fase van hun leven, vanaf hun geboorte tot het moment van hun slachting, en zij deden de gelofte niet toe te staan dat hun eetgewoonten zouden bijdragen aan systematische wreedheid tegen andere levende wezens.

Wat betekent dit uiteindelijk? Voor de kip waarvan het leven werd gespaard omdat deze twee vegetariërs niet langer vlees kochten, maakt het geen enkel verschil: de reden waarom ze niet meer worden opgegeten, is waarschijnlijk geen belangrijk item in het bewustzijn van de kip, het is gewoon prettig dat ze nog leeft. Hoe beïnvloedt dit de twee individuen die vegetariërs zijn geworden? Ten aanzien van hun persoonlijke gezondheid genieten zij beiden de voordelen van verbeterde vitaliteit en ziektepreventie. Wat is de invloed op het denken van beiden? Om te beginnen is er voor degene die gefocust is op zijn of haar persoonlijke gezondheid weinig veranderd. Hoewel het motief zelfverbetering is, is de focus nog steeds gericht op het zelf. Hoewel het dan een gezonder zelf mag zijn, is er geen expansie over de persoonlijke begrenzing heen, geen uitbreiding van het gevoel van verbondenheid met anderen, geen toegenomen gevoel voor de noden van anderen. Bij degene die wordt gemotiveerd door medeleven met het lijden van anderen vindt wel een ingrijpende expansie van de persoonlijke begrenzing plaats. Het is eenvoudigweg een feit dat, als we ons om anderen bekommeren, we de reikwijdte van onze gevoelens en onze gedachten vergroten. De begrenzing van ons zelfgevoel wordt verruimd als we ons identificeren met anderen. Onze gevoeligheid voor de gevoelens en noden van anderen groeit. Dit zijn geen zaken die noodzakelijkerwijs worden uitgedrukt in een groter inkomen of in persoonlijke erkenning. De effecten zijn onzichtbaar, maar reëel en blijvend.

Onze motivatie kleurt alles wat we doen – al onze gedachten en daden. Vaak blijven de gevolgen van onze daden onvoorspelbaar, maar het werkzame motief erachter is iets dat we vrij duidelijk kunnen kennen. Van de wereldgodsdiensten lijkt het boeddhisme dit idee van het motief als zijnde het allerbelangrijkst het meest direct te benoemen. Van ontelbare opgetekende uitspraken van de Boeddha is duidelijk dat hij dit 'begreep'. De eerste regels van de *Dhammapada*, de 423 verzen van de Boeddha luiden: *Alles wat we zijn, is het resultaat van wat we hebben gedacht: het is gebaseerd op onze gedachten, het is gevormd uit onze gedachten. Als een mens spreekt of handelt met slechte gedachten, zal pijn hem volgen zoals het wiel de poten van de os die de kar trekt, volgt... Als een mens spreekt of handelt met een zuivere gedachte, zal geluk hem volgen als een schaduw die hem nooit verlaat.* De tweede stap van het edele achtvoudige pad van Boeddha behelst het juiste motief, de juiste intentie.

Toen hij bij een gelegenheid tot zijn monniken sprak, maakte Boeddha dit punt nog eens extra duidelijk: *O monniken, wat ik karma noem is motief.*

Niet lang geleden gaf iemand mij een citaat van Sigmund Freud: *Boeddha was de grootste psycholoog in de wereldgeschiedenis.* Ik vond het een prachtige quote. Om zeker van mijn zaak te zijn zocht ik naar dit citaat op het internet en vond uit dat het één van die grote spreuken is die nooit is gezegd, maar wel gezegd had moeten worden. Hoe dan ook, één van de schoonheden van de wijze waarop het boeddhisme - net als theosofie - het onderwerp benadert, is dat deze niet alleen maar theoretisch is. Net als iedere goede arts, moet het meer geven dan een diagnose alleen: ook een of andere behandeling moet worden voorgeschreven. Terwijl er ontelbare methoden zijn waarvan men zegt dat ze een bijdrage leveren op de weg naar verlichting, is een bewust en verheven motief het enige dat een veilige reis daarheen lijkt te garanderen.

In *De Stem van de Stilte* is de allerbelangrijkste eerste stap *'te leven voor het welzijn van de mensheid'*. het Mahayana-boeddhisme heeft een vergelijkbare gerichtheid op *'bodhichitta'*, het wijsheidsdenken, dat de motivatie is om verlichting te bereiken voor het welzijn van alle levende wezens. Zoals veel diepzinnige uitspraken die we tegenkomen, is het simpel. De moeilijkheid voor velen van ons komt doordat we *'simpel'* ten onrechte voor *'gemakkelijk'* houden. Het ontdekken van de ontelbare manieren waarop je kunt leven voor het welzijn van de mensheid is een levenswerk, maar dit komt op de tweede plaats. Als de koers eenmaal is uitgezet, is uiteindelijk het eindpunt verzekerd, ook al strompelen we voorwaarts en maken we onderweg duizenden fouten. Het motief is alles.

Uit: *Quest Magazine*, herfst 2013
Vertaling: S.C.

Overleden TVN leden

RECTIFICATIE (december 2015)

De heer J.J. Burcksen uit Leidschendam was 68 jaar.

Moge onze liefde en dankbaarheid hem
begeleiden op zijn verdere zielereis.